

"WATER FOR ELEPHANTS" Film artwork © 2011 Twentieth Century Fox Film Corporation. All rights reserved.

VIZET
az
ELEFÁNTNAK

finep
selection

S A R A G R U E N

VIZET AZ ELEFÁNTNAK

regény

SARA GRUEN

KÖNYVMOLYKÉPZŐ KIADÓ SZEGED, 2007

Írta: Sara Gruen
A mű eredeti címe: Water for Elephants

Fordította: Béresi Csilla és Katona Ildikó
A verset fordította: Arató Dániel

First published in the United States under the title:
WATER FOR ELEPHANTS by Sara Gruen
Copyright © 2006 by Sara Gruen

A képek közlésének engedélyéért köszönetet mondunk az alábbiaknak:
a 8., 62., 110., 136., 170., 190., 256., 300., 334. és 358. oldalon lévő képekért:
Collection of the Ringling Circus Museum, Sarasota, Florida
a 42., 210. és 230. oldalon lévő képekért: Pfening Archives, Columbus, Ohio
a 86. oldalon lévő képért: Ken Harck Archives
a 154. és 276. oldalon lévő képekért: Timothy Tegge, Tegge Circus Archives,
Baraboo, Wisconsin
a 24. oldalon lévő képért: Barbara Fox McKellar

Tervezte: Jack Woolsey
A borítót tervezte: Honi Werner
A borítófotót készítette: Charles Manson / Getty Images

Kiadva az Algonquin Books of Chapel Hill, a division of Werkman
Publishing Company, New York engedélyével.

ISBN 978 963 9708 98 3

© Kiadta a Könyvmolyképző Kiadó, 2007-ben
Cím: 6701 Szeged, Pf. 784
Tel.: (62) 551-132, Fax: (62) 551-139
E-mail: info@konyvmolykepzo.hu
Felelős kiadó: Katona Ildikó

Műszaki szerkesztő: Savanya Zsolt
Készült a Generál Nyomdában, Szegeden
Felelős vezető: Hunya Ágnes

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmilyen formában – akár elektronikusan vagy mechanikusan, beleértve a fénymásolást és bármilyen adattárolást – nem sokszorosítható.

BOBNAK!

A MAI NAPIG Ő AZ ÉN TITKOS FEGYVEREM

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A következőknek tartozom hálával, hogy segítségemre voltak e kötet megírásában:

Férjemnek, Bobnak... szerelmemnek, a legyőzhetetlen bajnoknak.

Szerkesztőmnek, Chuck Adamsnek, aki kritikai éleslátásával, a részletekre kiterjedő figyelmével és támogatásával magasabb szintre emelte ezt a történetet.

Kritikustársamnak, Kristy Kiernannek, továbbá első olvasóimnak, Karen Abbottnak, Maureen Ogle-nak, Kathryn Puffettnak (aki történetesen az édesanyám), végül Terence Baileynek (az apám), szeretetükért és támogatásukért. Ők voltak azok, akik időről időre lebeszéltek nyaktörő ötleteimről, és visszavezettek a valóságba.

Köszönöm Gary C. Payne-nek, hogy megválaszolta a cirkuszra vonatkozó valamennyi kérdésemet; hogy anekdotákkal szórakoztatott, és ellenőrizte a kézirat hitelességét.

III. Fred D. Pfeningnek, Ken Harcknak és Timothy Tegge-nek, amiért nagylelkűen engedélyezték fotógyűjteményük egyik-másik darabjának közreadását. Külön köszönet illeti meg Fredet, amiért elolvasta és finomra hangolta a kéziratot.

Köszönöm Heidi Taylornek, a Ringling Museum of Art asszisztensének, hogy segített megszerezni a fotók közlési jogait, továbbá Barbara Fox McKellarnek, aki engedélyezte apja fotójának megjelentetését.

Köszönöm Mark és Carrie Kabaknak vendégszeretetüket, valamint, hogy megismertettek Mark egykori gondozottjaival a Kansas City-i állatkertben.

Köszönöm Andrew Walaszeknek, aki a lengyel szövegbetétekről gondoskodott és azokat ellenőrizte.

Köszönöm Keith Croninnak értékes észrevételeit és a kitűnő címet.

Emma Sweeneynek, hogy olyan ügynököm, akinek nincs párja.

Végül köszönöm írói szemináriumom tagjainak közreműködésüket. Nem is tudom, mihez kezdenék nélkületek.

A Ringling Circus Museum gyűjteménye, Sarasota, Florida

Tudom, amit tudok, s ami szívemen, a számon:
az elefánt hűséges. Ez száz százalék, barátom.
– THEODOR SEUSS GEISEL: *Horton Hatches the Egg*, 1940

PROLÓGUS

Mindössze hárman maradtunk a sütőde piros-fehér csíkos ponyvája alatt: Grady, én és a szakács. Gradyvel letelepedtünk egy viharvert faasztal mellé. Mindketőnk előtt hamburger hevert a horpadt bádogtálon. A szakács a pult mögött szorgoskodott: egy lapos kanál szélével kapargatta a serpenyőjét. A tűzhelyet már jó ideje lekapcsolta, de a zsírszag továbbra is megülte a levegőt.

A középész¹ – amely nemrég még zsúfolásig volt emberekkel – üresen tátongott. Mindössze néhány alkalmazott lézengett ott, meg egy csoport kuncaft, akik arra vártak, hogy a sztriptízátorhoz vezessék őket. Idegesen pislogtak körbe. Kalapjukat levették, kezüket a zsebükbe mélyesztették. Nem csalódnak majd: valahol hátul Barbara várja őket dús bájaival.

A többi városi nép – a tökfilkók csapata, ahogy Al bácsi nevezte őket – már átverekedte magát az állatsátoron a porondig, ahol fülsiketítő csinnadratta bömbölt. A zenekar a szokásos hangerővel vágtatott végig a műsoron. Kívülről tudtam, mi következik... Ebben a pillanatban ér véget a fő attrakció, és Lottie, a légtornász épp aláereszkedik a porond közepén kötélhágcsójáról.

Gradyre meredtem, megpróbáltam felfogni szavai értelmét. Most körülpillantott, és közelebb hajolt hozzám.

– Mellesleg – mondta, tekintetét az enyémbe mélyesztve –, az az érzésem, per pillanat nagyon is sok a vesztenivalód.

¹ Így hívták az amerikai cirkuszokban a mutatványosbódé és az árusok helyét.

A nyomaték kedvéért összevonta a szemöldökét. Nagyot dobant a szívem.

A nagysátorban mennydörgő tapsorkán tört ki, és a zenekar olajozottan zendített rá egy Gounod-valcerre. Önkéntelenül is az állatsátor felé fordultam, mivel innen indult az elefántszám. Marlena vagy már Rosie fején ül, vagy most készül felmászni rá.

– Mennem kell – mondtam.

– Maradj nyugton, és egyél! – mondta Grady. – Ha tényleg lelépsz, jó ideig nem látsz majd ételt.

Ebben a pillanatban recsege elhallgatott a zene. Istentelenül összecsapott a rézfúvósok, nádsípok és ütőhangszerek hangja – a harsonák és pikolók kakofóniájába beleszellentett egy kürt, és a cimbalom üres kondulása kilebegett a porondról a fejünk felett a feledésbe.

Grady megkövült a hangra, akár egy pillanatfelvétel, a hamburgere fölé görnyedve, meredező kisujjakkal, szélesre húzott szájjal.

Körbepillantottam. Senki se moccant, minden szem a nagysátorra szegeződött. Pár szénacsomó szállongott lustán a keményre döngölt föld felett.

– Mi az? Mi folyik itt? – kérdeztem.

– *Psszt* – intett csendre Grady.

A zenekar újabb számba kezdett, a „Lobogónk mindörökkön”-t játszotta.

– Jesszusom! A francba! – Grady az asztalra lökte az ételét, és felugrott, felborítva a lócát.

– Mi az? Mi történt? – kiáltottam, mert már futott is.

– A „Katasztrófa induló”! – üvöltötte vissza a válla fölött.

Megpördültem a szakács felé, aki éppen a kötényét tépte le magáról.

– Mi a csudáról beszél?

– A „Katasztrófa induló” – veti oda, miközben feje fölött cibálta át a kötényt. – Azt jelenti, hogy valami rosszul sült el... nagyon, nagyon rosszul.

– Mint például?

– Bármi lehet... tűz üthetett ki a nagysátorban, pánik vagy akármi. Jaj, édes Jézusom! Szegény ördögök bizonyára nem is tudják még – és fejét behúzza eltűnt a vasalt ajtó mögött.

Eluralkodott a káosz... cukorkaárusok ugráltak át pultjaik fölött, segédek tántorogtak elő a sátorponyvák alól, porondmunkások rohanguáltak fejvesztetten a cirkusz területén. Akinek csak köze volt a Benzini Testvérek Világhíres Cirkuszához, az most a nagysátor felé tödült. Gyémánt Joe vágta az el mellettem.

– Jacob... az állatsátor! – rikoltotta. – Elszabadultak az állatok! *Gyerünk, gyerünk, gyerünk!*

Nem kellett kétszer mondania. Marlena is ott van.

Vadul dobolt a vér az ereimben, ahogy a sátorhoz közeledtem; a rettegés dobszólója egy regiszterrel mélyebben szólt a kinti lármánál. A föld reszketett körülöttem.

Betámolyogtam a sátorba, és egy hatalmas jakkal találtam magam szemben: göndör szőrzettel borított mellkas, dobogó paták, kitáguló vörös orrlíkok és forgó szemek kavalkádja. Olyan közel vágatott el mellettem, hogy ijedten hátrahőköltem, és a ponyvához lapultam, nehogy az egyik görbe szarv felnyársaljon. Egy rémült hiéna is behúzza előtte a vállát.

A sátor közepén szétlapult az árusító stand. Helyén pettyek és csíkok tömkelege örvénylett: farkok és paták, farkak és karmok, mind merő üvöltés, bömbölés, sívítás és nyihogás. Jegesmedve tornyosult a jelenet fölé, vakon vagdalkozott tepsiméretű mancsaival. Nekiütődött egy lámának, amelyet ledöntött a lábáról. Bum! A láma elterült a földön, nyaka és lábai ötágú csillagot formáztak. Csimpánzok visongtak és makogtak, köteleken lóbálózva a nagymacskák feje fölött. Egy zebra vadul villogó szemmel túl közel iramodott el egy lesben álló oroszlán mellett, amely megcélozta, ám elvétette áldozatát. Tovaszökkent, hasa kis híján a földet súrolta.

Tekintetemmel Marlenát keresve végigpásztáztam a sátrat. Őt nem találtam, de láttam, hogy egy párduc besurran a porondhoz vezető folyosóra. Amikor az állat ruganyos fekete teste eltűnt a ponyvával határolt alagútban, összeszedtem magam. Ha a tökfilkók eddig nem

tudták, mi az ábra, most mindjárt rájönnek. Néhány másodperc múlva következett el, aminek el kellett következnie... az egyik hosszan elnyúló sikolyt a másik követte, majd megint újabb, és az egész hely remegett a lelátókról menekülő embertömeg tülekedésétől. A zenekar most is recsegetve hallgatott el, ezúttal végérvényesen. Behunytam a szemem: *Kérlek, istenem, add, hogy a hátsó kijáraton távozzanak! Édes istenem, ne engedd, hogy erre próbáljanak átjutni!*

Kinyitottam a szemem, és már-már eszelősen jártattam végig az állatsátoron. Az ég szerelmére, miért olyan nehéz megtalálni egy lányt egy elefánttal?

Amikor megpillantottam rózsaszín flittereit, csaknem felkiáltottam megkönnyebbülésemben... talán meg is tettem. Nem emlékszem.

Az ellenkező oldalon állt, és az oldalfalnak támaszkodott, nyugodtan, mint a nyári nap. Flitterei olvadt gyémántként villogtak; csillámló jelzőtüzként az irhák tarkaságában. Ő is észrevett, és egy végtelennek tűnő pillanatig fogva tartotta a tekintetemet. Hűvös volt és ernyedt. Még mosolygott is. Feléje verekedtem magam, de volt valami a tekintetében, ami megállított.

Az a rohadék háttal állt neki, vértolulások arccal üvöltött, hadonászott, és ezüstvégű sétapálcáját lóbálta. Selyemmel bevont cilindere mellette hevert a szalmán.

Ő kinyúlt valamiért. Egy zsiráf iramodott el közöttünk – hosszú nyaka még most, rémületében is kecsesen ring –, és mikor eltűnt, láttam, hogy felkap egy vascölöpöt. Lazán tartotta, a végét a kemény talajon nyugtatta. Elködösödő szemmel nézett ismét rám. Aztán tekintete a férfi csupasz fejére siklott.

– Ó, Jézus! – mormoltam, mert hirtelen kitaláltam a szándékát. Feléje botladoztam, sikoltozva, bár semmi esélye sem volt, hogy meghallja a hangomat: – Ne tedd meg! *Ne tedd!*

Meglendítette a póznát a levegőben, és lesújtott vele a férfi fejére. Görögdinnyeként hasította ketté. A koponya szétnyílt, a szempár kerekre tágult, és az O-t formázó száj mozdulatlanra dermedt. A férfi térdre rogyott, majd előrebukott a szalmába.

Döbbenetemben mozdulni sem tudtam, egy fiatal orángután a lábszáram köré fonta hajlékony karjait.

Oly régen történt mindez, réges-régen, ám azóta is kísért az emléke.

NEMIGEN BESZÉLEK azokról az időkről. Valójában végig hallgattam. Nem is tudom, miért... végül is közel hét évig dolgoztam különböző cirkuszokban, és ha ez nem elég izgalmas beszédtema, akkor nem tudom, mi volna az.

Valójában tudom az okát: soha nem bíztam meg magamban. Félttem, hogy még eljár a szám. Tudtam, mennyire fontos, hogy megőrizsem az ő titkát, és meg is őriztem... egész életében és azon is túl.

Hetven éven keresztül egyetlen élő léleknek sem szóltam róla.

Egy

Kilencvenéves vagyok. Esetleg kilencvenhárom. Vagy az egyik, vagy a másik.

Mikor ötesztendő az ember, hónapra számon tartja a korát. Még huszonévesen is tudja, mennyi idős. Huszonhárom vagyok, mondja, vagy teszem azt, huszonhét. Az egész futó habozással kezdődik, mintha épp csuklanánk. Hogy mennyi idős vagyok? Nos, hát... kezdjük magabiztosan, aztán megtorpanunk. Harminchármat készültünk mondani, holott már betöltöttük a harmincötöt. Aztán zavarba esünk, mert rájövünk, hogy ez már a vég kezdete. Természetesen így igaz, de évtizedekbe telik, mire beismerjük.

Kezdjük elfelejteni a szavakat: a nyelvünk hegyén vannak, csak éppen makacsul ott is maradnak. Felmegyünk az emeletre valamiért, mire azonban felérünk, elfelejtjük, miért indultunk el. Összekeverjük a gyerekeink nevét, végül már a lábunk előtt heverő ebével is. Néha elfelejtjük, milyen nap van éppen. Idővel már az évet sem tudjuk.

Valójában nem is felejtettem olyan sokat. Inkább úgy mondanám, feladtam, hogy nyomon kövessem a világ folyását. Új évezredbe lépünk, ennyit tudok... micsoda húhó a nagy semmiért. Az a sok fiatal kongatta a vészharangot, és körülrakta magát konzervekkel. Mindezt azért, mert valaki túl lusta volt ahhoz, hogy négy számjegynyi helyet hagyjon kettő helyett. Tán a múlt hónapban történt, de akár három éve is lehetett. Amúgy meg kit érdekel? Mi a különbség három olyan hét, három év vagy akár három évtized között, amely borsópüré és tápióka fogyasztásával telik el, mialatt gumírozott alsót visel az ember?

Kilencvenéves vagyok. Esetleg kilencvenhárom. Vagy az egyik, vagy a másik.

VAGY BALESET VOLT, vagy az utat javítják, mert egy farka vénlány úgy tapad az ablakhoz a folyosó végében, ahogyan gyerekek vagy börtöntöltelékek szoktak. Törékenyek, akár a pókok; hajuk olyan vékony szálú, hogy szinte ködpárává foszlik. A legtöbben bő évtizeddel fiatalabbak nálam, ami meglep. Még ha a test el is árulja az embert, az elme makacsul tagad.

A folyosón vesztetek a járókeretemmel. Istennek hála, sokat fejlődtem a csípőcsonttörésem óta. Egy ideig úgy tűnt, hogy nem tudok majd járni – eredetileg ezért is beszéltek rá, hogy ide jöjjenek –, de újabban néhány óránként felkelek és teszek pár lépést. Napról napra egy kicsit messzebb jutok, mielőtt szükségét érezném, hogy megforduljak. Van azért még élet a vén csontban.

Most öten vannak, ősz hajú vénségek, akik összecsdültek, és göcsörtös ujjakkal az ablak felé mutogatnak. Várok egy keveset, hátha eltisztulnak, de nem.

Lepillantok, ellenőrzöm, hogy behúztam-e a féket, majd óvatosan felemelkedem. Miközben végrehajtom a veszélyes átkelést a járókerethez, a tolókovács karjára támaszkodom. Most, hogy körbefog a járókeret, megragadom a gumírozott szürke karját, és előrelendítem, míg nem a könyököm kiegyenesedik. Pontosan egy csempe távolságot teszek meg így. Előrehúszom a bal lábamat, ránehezedem, majd utánahúszom a másikat. Tolok, húzok, várok, tolok. Tolok, húzok, várok, tolok.

A folyosó hosszú, és a lábam nem engedelmeskedik úgy az akaratomnak, ahogyan régen. Istennek hála, nem a Teve-féle bénaság ez, de így is lelassít. Szegény öreg Teve... évek óta nem gondoltam rá. A lábfeje olyan ernyedten lóbálózott a lábszára végén, hogy csak magasra emelt térdrel tudott előrelépni. Én olyan nehezen vonzolódom a lábamat, mintha súlyokat raktak volna rá, és mivel a hátam se tudom kiegyenesíteni, járás közben végig a két papucsomat nézem.

Beletelik egy időbe, amíg a folyosó végére érek, mégis sikerül, és pedig tulajdon két lábamon. Olyan boldog vagyok, hogy madarat lehetne fogatni velem, bár tudom, hogy még vissza is kell vergődnöm.

A vénasszonyok szétválnak, hogy utat engedjenek nekem. Tele vannak étellel. Azok a fajták, akiket vagy a saját gőzük hajt előre, vagy a barátaik gurítják őket céljuk felé. Igen, ezekben a vénlányokban még van szufla, és kedvesek is velem. Ritkaságszámba megyek itt... egy vénember az özvegyasszonyok tengerében, akiknek szíve még mindig elvesztett férjükért sajog.

– Á, maga itt! – károgja Hazel. – Adjunk helyet Jacobnak, hadd lássa ő is!

Kicsit hátrébb húzza Dolly tolószékét, és köd ülte szeme felvillan. – Jaj, olyan izgalmas! Egész reggel ezen dolgoztak!

Az ablakhoz araszolok, és felemelt fejjel a napsütésbe hunyorgok. Olyan átható, hogy beletelik egy pillanatba, mire sikerül kivennem a formák körvonalait.

A parkban, a háztömb végében hatalmas, sűrű fehér-fukszinpiros csíkokkal díszített ponyvasátor áll, az eltéveszthetetlen csúcsos tetővel...

A ketyegőm akkorát dobban, hogy a mellkasomhoz szorítom az öklömet.

– Jacob! Jaj, Jacob! – kiáltja Hazel. – Jaj, drágám, jaj, drágám! – összevissza hadonászik, miközben a folyosó felé fordul. – Nővér! Nővér! Siessen! Baj van Mr. Jankowskival!

– Jól vagyok – mondom krákogva, és a mellkasomra ütök. Ez a gond ezekkel az öreg hölgyekkel. Mindig attól félnek, hogy az ember feldobja a talpát. – Hazel! Semmi bajom!

De elkéstem. Gumitalpak nyikorgását hallom, és pillanatok múltán nővérek fognak körül. Na, legalább nem kell aggódnom, hogyan jutok vissza a tolószékemhez.

– LÁSSUK, mi a mai vacsora? – mormogom, mialatt bekormányoznak az ebédlőbe. – Zabkása? Borsópüré? Müzli? Hadd találjam ki? Tápióka, nemdebár? Vagy nevezzük ma este rizsfelfújtnak?

– Jópofa maga, Mr. Jankowski, mondhatom! – mondja a nővér unottan.

Felelnie sem kell a kérdésekre, mindketten tudjuk a választ. Péntek lévén a húsenyér, kukoricakrém, porított burgonyapüré és mártás szokásos tápláló, ám érdektelen kombinációját kapjuk. Az utóbbit valamikor, pályafutása csúcán egy darab marhaszelet fölé lötytyintették. És ezek után csodálkoznak, miért fogyok egyre.

Tudom, hogy néhányuknak nincs foga, nekem azonban van, és lacipecsenyére áhítozom. Olyanra, amelyet a feleségem készített, babérlevéllel fűszerezve. Sárgarépát akarok meg héjában főtt burgonyát. Az egésztest mély tűzű, telt cabernet sauvignonnal öblíteném le, nem pedig bádorgópohárba mért almalével. Mindenekelőtt azonban főtt kukoricára vágyom.

Néha azt hiszem, ha választanom kell egy cső kukorica és a szeretkezés között, a kukoricát választanám. Nem mintha nem szeretnék utoljára meghengergőzni a szénában – még férfi vagyok, és vannak dolgok, amelyek sosem múlnak el –, mindenesetre a nyálam csorog a gondolatra, hogy azok az édes magvak megroppannak a fogam alatt. Tudom, ez csak képzelődés. Egyik sem valószínű lehetőség. Mégis kedvtelve mérlegelem a kérdést, mintha csak Salamon ítélszéke előtt állnék: egy utolsó hentergés a szénában vagy egy cső kukorica. Micsoda nagyszerű dilemma! A kukoricát néha almával helyettesítem be.

Az asztalnál mindenki a cirkusztól beszél... már azok, akik egyáltalán tudnak beszélni. A némák – akiknek megfagyott az arcuk, és elfonnyadtak a végtagjaik vagy akiknek feje és keze túl hevesen remeg ahhoz, hogy megfogják az evőeszközöket – a helyiség szélén ülnek, ápolóktól körülvéve, akik apró falatkákat kanalaznak a szájukba, majd megpróbálják rábeszélni őket a rágásra. Madárfiókákra emlékeztetnek, csak éppen kiveszett belőlük minden lelkesedés. Állkapcsuk erőtlen rágó mozgását kivéve az arcuk mozdulatlan és ijesztően üres marad. Azért ijesztő ez, mert pontosan tudom, hogy az én utam is idevezet. Még nem jutottam idáig, előbb-utóbb azonban ez is eljön. Elkerülé-

sére egyetlen mód kínálkozik, és nem mondhatom, hogy túlságosan izgatna a lehetőség.

A nővér leparkol az ételem előtt. A mártás mostanra bőrkét növesztett a húskenyéren. Kísérletképpen megpiszkálom a villámmal, domború felülete megreszket, mintegy gúnyt űzve belőlem. Undorodva felnézek, és tekintetem összekapaszkodik a Joseph McGuintyével.

Velem szemben ül ez az újonc betolakodó... nyugdíjas ügyvéd szögletes állal, turcsi orral és jókora, elálló fülekkel. A füle a Rosie-éra emlékeztet, noha ez minden hasonlóság köztük. Rosie nagyszerű teremtes volt, ő meg... nos, ő egy nyugdíjas jogász. Elképzelni nem tudom, mit gondoltak a nővérek, mi közös lehet egy jogászban és egy állatorvosban, de már az első este idekormányozták a tolószékével szemközt velem, és azóta is itt trónol.

Rám villantja a szemét. Állkapcsa rágás közben úgy mozog előre-hátra, akár egy kérődző tehéné.

Az öreg hölgyek fecsegnek, mint az iskolás csitrik, áldott tudatlanságban.

– Vasárnapig lesznek itt – mondja Doris. – Billy megállt, hogy kitudja tőlük.

– Igen, két előadás lesz szombaton, és egy vasárnap. Randall meg a lányai elvisznek holnap – mondja Norma, majd hozzám fordul. – Jacob, maga is megy?

Válaszra nyitom a számat, mielőtt azonban megszólalhatnék, Doris kottyán közbe:

– És láttátok azokat a lovakat? Szavamra, gyönyörűek! Lánykóromban nekünk is voltak lovaink. Jaj, hogy szerettem lovagolni!

A távolba réved. A másodperc egy törtreszéig elképzelem, milyen csinos fiatal lány lehetett.

– Emlékeztek, milyen volt, amikor a cirkusz vonaton utazott? – szólal meg Hazel. – A falragaszok már napokkal korábban feltűntek... minden talpalatnyi helyet elborítottak a városunkban! Egy téгла nem maradt szabadon!

– Bizony úgy volt. De még mennyire hogy emlékszem! – mondja

Norma. – Az egyik évben a csűrünk oldalára is hirdetést ragasztottak. Az emberek azt mondták apának, olyan speciális ragasztót használnak, amelyik az előadás után két nappal feloldódik, de vesszek meg, ha a csűrünk nem volt kitapétázva hónapokkal később is! – felkuncog és a fejét csóválja. – Apa magánkívül volt, úgy kellett lefogni!

– Aztán néhány nap múlva a vonat is megérkezett. Mindig hajnalhasadáskor.

– Apám ki szokott vinni minket a vágányokhoz, hogy végignézzük, hogyan rakodnak ki. Nagy ég, volt is mit nézni! Aztán a műsor! Meg a sült mogyoró illata...

– És a pattogatott kukorica!

– Meg a kandírozott alma, a fagylalt és a limonádé!

– És a fűrészpör! Bement az ember orrába!

– Én hordtam a vizet az elefántoknak! – mondja McGuinty.

Leejtem a villámat, és felnézek. A fickó szinte csöpög az önelégültségtől, alig várja, hogy a vénlányok körülrajongják.

– Dehogy hordta – feleltem rá.

Egy szívverésnyi időre csönd telepszik a teremre.

– Bocsánat, hogy mondta? – kérdi.

– Nem hordott vizet az elefántoknak.

– De bizony hordtam.

– Nem, nem hordott.

– Hazugnak nevez? – kérdezi lassan.

– Ha azt mondja, maga hordta a vizet az elefántoknak, akkor igen.

Az öreglányok tátott szájjal bámulnak. A szívem vadul dobol. Tudom, hogy nem kellene folytatnom, de nem tudom türtőztetni magam.

– Hogy merészeli! – McGuinty csontos kezével megkapaszkodik az asztal peremébe, alkarján vaskos izomkötegek jelennek meg.

– Ide hallgasson, cimbora! – mondom. – Évtizedeken át hallgattam, amint a magához hasonló vén lükek hasonlókat hordanak össze, de hadd mondjam el magának, ilyesmi soha nem fordulhatott elő.

– Vén lüke? *Vén lüke?* – McGuinty fellöki magát ültő helyéből, mire a toloszéke hátrakorcsolyázik.

Bütykös ujjával rám mutat, aztán elvágódik, mintha dinamit tarolta volna le. eltűnik az asztal pereme alatt, a szeme zavaros, a szája továbbra is nyitva.

– Nővér! Jaj, nővér! – kiáltozzák az öreg hölgyek.

Kreppgumi talpú cipők ismerős csattogása hallatszik, és pillanatokkal később két nővér ragadja meg McGuintyt a karjánál fogva, ő pedig morogva lagymatag erőfeszítéseket tesz, hogy lerázza őket.

Az asztal végében ott áll a harmadik nővér, egy bögyös fekete lány, halvány rózsaszín ruhában. Keze a csípőjén.

– Mi a csuda folyik itt? – kérdezi.

– Ez a vén nyavalyás hazugnak nevezett, ez – mondja McGuinty, akit mostanra biztonságosan visszahelyeztek a székébe. Megigazítja az ingét, felszegi ősz borostás állát, és keresztbe fonja a karját. – Meg vén lükének.

– Ó, biztos vagyok benne, hogy Mr. Jankowski nem gondolta komolyan – mondja a rózsaszín ruhás lány.

– A lehető legkomolyabban gondoltam – kötöm az ebet a karóhoz. – Ráadásul tényleg hazudott. *Pfúj!* Még hogy ő hordta a vizet az elefántoknak! Van magának fogalma arról, mennyit iszik egy elefánt?

– Még ilyet! – mondja Norma a száját biggyesztve és fejét rázva.

– Nem tudom, mi ütött magába, Mr. Jankowski!

– Á, értem, értem. Szóval ez a helyzet.

– Felháborító – jegyzi meg McGuinty enyhén Norma felé hajolva most, hogy látja a népharag az ő oldalára állt. – Nem látom be, miért kellene eltűnnöm, hogy hazugnak neveznek!

– És vén lükének is – emlékeztetem.

– Mr. Jankowski – szólal meg emelt hangon a néger lány. – Mögém lép, és kioldja a féket a toloszékemen. – Azt hiszem, talán egy kis időt a szobájában kellene töltenie. Amíg megnyugszik.

– Na, várjon egy percet! – rikkantom, amint ellódít az asztaltól

az ajtó irányába. – Nincs szükségem arra, hogy megnyugodjam. Mellesleg nem is ettem!

– Majd beviszem a vacsoráját – mondja a hátam mögött.

– Nem a szobámban akarom megenni! Vigyen vissza! Ezt nem teheti meg!

De szemlátomást megteheti. Szélsebesen végiggurít a folyosón, majd éles kanyarral befordul a szobámba. Olyan keményen rántja meg a feket, hogy az egész tolószék beleremeg.

– Igenis visszamegyek – mondom, miközben felhajtja a lábtámaszatot.

– Dehogyan megy vissza – feleli, és a lábamat lehelyezi a padlóra.

– Ez nem igazságos! – mondom, és a hangom nyöszörögve elvékonyodik. – Időtlen idők óta annál az asztalnál ülök. Ő meg csak két hete van itt. Miért fogja mindenki az ő pártját?

– Senki nem fogja senki pártját.

A lány előrehajol, válla az enyém alá lódul. Mialatt megemel, fejem az övé mellett pihen. A haját vegyszeresen egyenesítette ki, virágillatú. Mikor lehelyez az ágy szélére, szemmagasságba kerülök halvány rózsaszín kebleivel és a nevét mutató lapocskával.

– Rosemary – mondom.

– Igen, Mr. Jankowski? – kérdezi.

– Az a fickó hazudik, tudja.

– Semmi ilyenről nem tudok. És maga sem.

– Pedig igen. Én is felleptem.

Idegesen hunyorog.

– Hogy mondta?

Habozok, hogy folytassam-e, aztán meggondolom magam.

– Nem számít – dűnnyögöm.

– Cirkuszban dolgozott?

– Azt mondtam, nem számít.

Egy szívverésnyi időre feszült csönd támad.

– Mr. McGuinty bizonyára komolyan megbántotta, tudja – teszi hozzá, mialatt elrendezi a lábamat.

Gyorsan és hatékonyan dolgozik, most azonban megáll, rögtönzött rögtönítélő bírósággént.

– Kötve hiszem. Az ügyvédeknek vastag a bőruk.

Hosszan mered rám, most kivételesen létező személynek tekint. Egy pillanatra mintha rés támadna modora vértzetén, de aztán akcióba lendül.

– A családja elviszi a cirkuszba a hétvégén?

– Ó, igen – mondom némi büszkeséggel. – Minden vasárnap eljön valaki. Óramű pontossággal.

Kirázza a takarót, és szétteríti a lábamon.

– Felhozzam a vacsoráját?

– Ne – felelem.

Feszélyezett csönd telepszik közénk. Rájövök, hogy egy köszönömöt hozzá kellett volna tennem a válaszomhoz, de már késő.

– Jól van hát – mondja. – Hamarosan visszajövök, hogy lássam, nincs-e még szüksége valamire.

Na persze. Mind ezt mondják.

DE AZ ÁLDÓJÁT, TÉNYLEG VISSZAJÖN.

– Ne mondja el senkinek – kezdi, miután beviharzik, és az ölembe teszi a vacsorázó-pipere-tálcámat. Papírszalvétát tereget szét, rá műanyag villa kerül meg egy tál gyümölcs – földieper, görögdinnye és alma –, ezúttal tényleg étvágygerjesztően. – Tízóraira csomagoltam magamnak. Fogókúrázom. Szereti a gyümölcsöt, Mr. Jankowski?

Válaszólnék, de kezem a szám elé kaptam, hogy eltakarjam a remegését. Jóságos egek, alma!

Megveregeti a másik kezemet, és könnyeimet tapintatosan meg se látva távozik.

Egy darab almát a számba csúsztatok, és a levét ízlelgetem. A fejem felett percegő mennyezetvilágítás göcsörtös ujjaimra veti kemény fényét, miközben a gyümölcsdarabkákat szemelgetem a tálból. Idegennek tűnnek ezek az ujjak, mintha nem is az enyé-mek lennének.

Az öregkor rettenetes tolvaj. Épp amikor rájönne az élet ízére, kirúgja alólad a lábadat, és meggörnyeszi a hátadat. Fájdalmakkal tölti meg a tagjaidat, eliszaposítja a gondolataidat, és alattomosan rákot plántál a házastársadba.

Tele van áttétekkel, mondta az orvos. Hetek vagy hónapok kérdése. De az én drágám olyan törekeny volt, akár egy kismadár. Kilenc nap múlva meghalt. Hatvanegy év együttélés után egyszerűen átkulcsolta a kezem, és kiadta a lelkét.

Bár vannak időszakok, amikor mindent odaadnék azért, hogy visszakapjam, mégis örülök, hogy ő ment el elsőnek. Az elvesztése olyan volt, mintha derékban kettéfűrészeltek volna. Abban a pillanatban minden értelmét veszítette. Nem akarhattam, hogy keresztülmenjen ugyanezen. Pocsék dolog túlélőnek lenni.

Korábban azt gondoltam, inkább az öregkor, mint a másik lehetőség, most azonban már nem vagyok annyira meggyőződve erről. Néha a bingo, a közös éneklések meg a folyosón a tolószékeikben dekkoló rozoga vénségek felkeltik bennem a halál vágyát. Kivált, amikor eszembe jut, hogy én is csak egy roskatag vénember vagyok, akit félreraktak, mint valami haszontalan, poros ügypiratot.

De hát mit van mit tenni. Egyet tehetek csak, várom az elkerülhetlent, miközben a múlt szellemei kiürült jelenem körül köröznek. Hangos csattanással érkeznek. Otthon érzik magukat, jószerével azért, mert nincs vetélytársuk. Immáron nem harcolok ellenük.

Most is itt csattognak-zúgnak körülöttem.

Éreztétek otthon magatokat, fiúk! Maradjatok! Ó, bocsánat, látom, máris berendezkedtetek nálam.

Átkozott kísértetek!

C. P. Fox Photo Collection

Kettő

Huszonhárom éves vagyok, és Catherine Hale mellett ülök, vagy inkább ő ül mellettem, mivel utánam lépett be az előadóterembe. Most közönyösen idebb csúszik a padon, míg a combunk össze nem ér, aztán pirulva elhúzódik, mintha az egész merő véletlenségből történt volna.

Catherine egyike annak a négy lánynak, aki beiratkozott az 1931-es évfolyamra, és a kegyetlensége nem ismer határokat. Nem tudnám megszámolni, hányszor gondoltam: *Ó, atyám, végül mégis hagyja, hogy azután arcul csapjon az Istenem, most akarja abba-hagyni?* – kérdésével.

Amennyire meg tudom ítélni, én vagyok a legvénebb hímnemű szűz a föld kerekén. Természetesen illet egyetlen korombeli sem hajlandó beismerni. Még a szobatársam, Edward is a győzelmeivel dicsekszik, én azonban hajlamos vagyok azt hinni, hogy egyik nyolc-oldalasa² lapjain jutott legközelebb meztelen nőhöz. Nem is olyan régen néhány fickó a csapatból fejenként negyed dolcsit fizetett egy nőnek, hogy engedjen nekik, egyiknek a másik után a marhaistállóban. Bármennyire reméltem is, hogy a Cornellen megszabadulok a szüzességemtől, nem tudtam rávenni magam, hogy részt vegyek a mulatságban. Egyszerűen nem voltam rá képes.

Így tehát tíz napon belül – miután hat hosszú éven át számtalanszor boncoltam, kasztráltam és ellettem állatokat, vagy dugtam fel a karom tehenek hátsójába – jómagam és hűséges árnyékom, a

² Erotikus képregények.

Szüességem elhagyja Ithacát, hogy Norwichban betársuljak apám állatorvosi praxisába.

– Itt látható egy példa a disztális vékonybél megvastagodására – darálja unottan Willard McGovern professzor.

Pálcájával lagymatagon bök egy kimúlt pettyes tejelő kecske megcsavarodott beleire.

– Ez és a megnagyobbodott mezenterikus nyirokcsomók egyértelműen bizonyítják a...

Az ajtó nyikorogva kitarul; McGovern megfordul a hang irányába, pálcája továbbra is a nősténykecske beleiben turkál. Wilkins dékán úr fürgén bejön a terembe, és felmegy a lépcsőn az emelvényre. A két férfi tárgyalni kezd; olyan közel állnak egymáshoz, hogy a homlokuk kis híján összeér. McGovern hallgatja Wilkins kapkodó suttogását, majd megfordul, és aggódó tekintettel a diákok sorait pásztázza.

Körülöttem a hallgatók mindenütt feszengve izegnek-mozognak. Catherine észreveszi, hogy nézem, ezért egyik térdét átveti a másikon, és sóvár ujjakkal lesimítja a szoknyáját. Nagyot nyelek és félrenézek.

– Jacob Jankowski?

Döbbenetemben elejtem a tollam, amely Catherine lába alá gurul. Megköszörülöm a torkom, és felpattanok a padból. Ötvenegynéhány szempár szegeződik rám.

– Igen, uram.

– Válthatnánk néhány szót?

Becsukom a jegyzetfüzetemet, és a padra helyezem. Catherine visszaadja a tollamat, és mialatt átnyújtja, ujjá elidőzik az enyémen. Átverekszem magam a pad széléig, miközben térdekbe ütközöm és lábujjakon taposok. A suttogás a terem előteréig követ.

Wilkins dékán úr rám mered.

– Jöjjön velünk! – mondja.

Elkövettem valamit, ez már világos.

Utánamegyek a folyosóra. McGovern mögöttem jön, és becsukja

az ajtót. A két tanár egy pillanatig némán áll mellettem, karjukat összefonják a mellükön, arcuk szigorú.

Meglódul az agyam, és górcső alá veszi minden új keletű tettemet. Csak nem fésülték át a hálótermet? Megtalálták volna Edward piáját... vagy esetleg a pornólapokat? Egek ura, ha most vágnak ki innen, az apám megöl! Ez nem kérdés. Nem izgatja majd, mit okoz ezzel az anyámnak. Jól van, iddógáltam talán egy kis whiskyt, ez azonban nem említhető egy napon azzal, ami a marhaistállóban...

Wilkins dékán úr nagyot sóhajt, és megveregeti a vállamat.

– Fiam, baleset történt – rövid szünetet tart, majd folytatja: – Autóbaleset. – Újabb szünet következik, ezúttal hosszabb: – A szülei is az áldozatok között vannak.

Rámeredek kikövetelve szinte, hogy folytassa:

– Akkor ők...? Vajon ők...?

– Sajnálom, fiam. Egyetlen pillanat műve volt. Aztán már senki nem tehetett semmit.

Az arcába bámulok, és megpróbálom fenntartani a szemkontaktust, ami azért nehéz, mert elsüvölt mellettem, és egyre távolodik egy hosszú, fekete alagútban. Perifériás látómezőmben csillagok robbannak.

– Jól vagy, fiam?

– Mi mondott?

– Jól vagy?

Hirtelen ismét előttem terem. Hunyorogva igyekszem felfogni a szavai értelmét. Hogy a fenében lehetnék jól? Aztán rájövök, attól tart, még elsirom itt magam.

Megköszörüli a torkát, és folytatja.

– Ma haza kell menned, azonosítani az áldozatokat. Kiviszlek a kocsimmal az állomásra.

A RENDŐRFELÜGYELŐ – az egyházközségünk tagja – utcai ruhában vár a peronon. Esetlen fejbiccentéssel és merev kézszorítással üdvözl.

Majd, mintegy meggondolva magát, hevesen megölel. Harsányan veregeti a vállamat, aztán szípgöggve eltaszít magától. Saját kocsián visz be a kórházba, kétéves Phaeton, ami egy vagyónba kerülhetett. Annyi mindent csinált volna másként az ember, ha tudja, mi történik azon a végzetes októberen.

A halottkém az alagsorba vezet minket, majd átsiklik egy ajtón, otthagya bennünket a folyosón. Néhány perc múlva megjelenik egy nővér, és néma meghívásként kitarja előttünk az ajtót.

Sohol egy ablak. Egy óra lóg a falon, a helyiség különben teljesen kopár. A padlót olajzöld és fehér linóleum borítja, a közepén két görgős hordágy. Mindegyiken lepedővel letakart holttest. Agyam képtelen feldolgozni a látványt. Azt sem tudnám megmondani, a testek melyik vége hol van.

– Felkészült? – kérdezi a halottkém, a hordágyak közé lépve.

Nyelek egyet és bólintok. A vállamon megjelenik egy kéz. A rendőrfelügyelőé.

A halottkém először az apámat takarja ki, aztán az anyámat.

Nem úgy festenek, mint a szüleim, mégis kétségkívül ők azok. A halál mindenünnen körülveszi őket – ott van a sérült törzs pettyes felületén, a püspöklilára színeződő vértelen fehérségben meg a beesett szemgödör ürességében. Anyám – aki életében oly csinos és pedáns volt – arcát a halál merev grimasszá torzította. Csapzott, véres haja összetört koponyájára üregébe tapad. A szája tátva, álla leesett, mintha horkolna.

Elfordulok, ahogy a hányás előtör a számból. Valaki vesetálat tart elém, én azonban mögéje hányok a padlóra. Hallom, amint a folyadék odaplaccsan, és a falnak csapódik. Csak hallom, mivel a szemem szorosra zártam. Újra meg újra öklendezek, amíg semmi nem marad a gyomromban. Még akkor is kétrét görnyedve zihálok, amikor már az jár a fejemben, ki lehet-e az embernek fordítania a belsejét.

ELVISZNEK VALAHOVÁ, és leültetnek egy székre. Egy kikeményített fehér egyenruhás kedves nővér kávét hoz nekem, ami ott is marad az asztalon, míg kihűl.

Később megjelenik a tiszteletes, és mellém telepszik. Megkérdezi, felhívhat-e valakit. Azt motyogom, hogy valamennyi rokonom Lengyelországban lakik. A szomszédaimról és a gyülekezet tagjairól kérdez, de ha az életem múlna rajta, sem jutna eszembe egyetlen név sem. Egyetlenegy sem. Abban sem vagyok biztos, hogy a magamét meg tudnám mondani.

Miután a lelkipásztor távozik, kisurranok az épületből. A házunkig valamivel több, mint három kilométer az út. Akkor érek haza, amikor a napkorong utolsó szeletkéje a szemhatár alá bukik.

A kocsifeljáró üres. Természetesen.

Kezemben a bőrröndömmel megállok a hátsó udvarban, és a ház mögött húzódó hosszú, lapos épületet nézem. Új felirat ékeskedik a bejárat fölött, fényes fekete betűkkel:

E. JANKOWSKI ÉS FIA

Állatorvosok

Egy idő után megindulok a ház felé, felmegyek a tornácra, és belököm a hátsó ajtót.

Apám féltett kincse – egy Philco rádió – a konyhai munkalapon árválkodik. Anyám kék szvettere a szék karfájáról csüng alá. A konyhaasztalon vasalt lepedők meg hervadó ibolya egy vázában. Felfordított keverőtál, két tányér és pár evőeszköz szárad a lefolyó mellett szétterített kockás konyharuhán.

Ma reggel még voltak szüleim. Ma reggel még reggeliztek.

Térdre esem, ott, a hátsó tornácon, és nyitott tenyerembe üvöltök.

EGY ÓRÁN BELÜL KÖRÉM CSÖDÜLNEK a segédlelkész női családtagjai, akiket a rendőrfelügyelő neje értesített hazatértemről.

Továbbra is a tornácon vagyok, és arcom a térdemre horgasztom. Ekkor meghallom a kavics csikordulását az autógumi alatt, aztán a kocsiajtó csapódását. A következő pillanatban tésztás hús, virág-

mintás karton és kesztyűs kezek vesznek körül. Lány keblekhez szorítanak, lefátyolozott kalapok böködnek, és körülölel a jázmin, levendula meg a rózsavíz illata. A halál hivatalos ügy, ezért a hölgyek az ünneplőjüket öltötték fel. Vállon veregetnek, nagy hűhót csapnak, és megállás nélkül karattyolnak.

Milyen kár, milyen kár! Ráadásul ilyen finom emberek! Nehéz felfogni ekkora tragédiát, bizony nagyon nehéz, de hát a jó isten útjai kifürkészhetetlenek. Ők majd mindent elintéznek helyettem. Jim és Mabel Neurater házában készen áll számomra a vendégszoba. Nincs miért aggódnom.

Elveszik a bőrröndömet, és a kocsi felé terelnek, amelynek jár a motorja. A kormány mögött komor arccal gubbaszt Jim Neurater, két kézzel szorongatja.

KÉT NAPRA RÁ, hogy eltemettem a szüleimet, behívnak Edmund Hyde úr irodájába, aki elém tárja a birtokra vonatkozó részleteket. Kemény bőrszéken ülök Hyde úrral szemben, és csak fokongóként világosodik meg előttem, hogy voltaképpen nincs is miről beszélnünk. Először azt hiszem, tréfál. A jelek szerint apám közel két éve babban és tojásban kapta meg a fizetségét.

– Babban és tojásban? – a hangom elcsuklik megrökönyödésemben. – *Babban és tojásban?*

– Meg csirkében. És más javakban.

– Nem értem.

– Ez van az embereknek, fiam. A községünk alaposan megszenvedte a helyzetet, és az apád a maga módján megpróbált segíteni. Nem tudta volna ölbe tett kézzel nézni az állatok szenvedését.

– De... akkor sem értem. Még ha... nos... bármiben kapta is a járandóságát, hogyan következik ebből, hogy mindene a bank tulajdona?

– Elmaradtak a részletfizetéssel.

– A szüleimnek nem volt adóssága.

Az ügyvéd feszeng. Összekulcsolt kezét maga elé helyezi.

– Pedig sajnós volt.
– Nem, dehogy – vitatkozom. – Közel harminc éve laknak itt.
Apám minden centet félrerakott a keresményéből.

– A bankja csődbe ment.

Elkerekedik a szemem.

– De hát az előbb mondta, hogy minden az övék lett.

Az ügyvéd nagyot sóhajt.

– Ez egy másik bank. Ettől vettek fel jelzáloghitelt, amikor a másik bezárt – mondja.

Nem tudom, mi a szándéka: hogy a türelem látszatát keltse, hiábavalóan, vagy arcátlanul távozásra szólít fel a viselkedésével.

Hallgatók, és a lehetőségeimet mérlegelem.

– És mi a helyzet az ingóságainkkal? Apám orvosi eszközeivel?
– mondom végül.

– Minden a banké lesz.

– És mi van akkor, ha felveszem a küzdelmet?

– Hogyan?

– Mi van, ha visszajövök, átveszem apám praxisát, és megpróbálom rendezni az adósságot?

– Nem úgy működik ez. Nem a magáé, hogy átvegye.

Edmund Hyde-ra meredek, aki drága öltönyben ül előttem a drága íróasztala mögött, bőrkötéses könyvektől körülvéve. Mögötte a napfény átszüremlik az ólomüveges ablakon. Hirtelen gyűlölet tölt el iránta... lefogadom, hogy ő aztán soha életében nem fogadta el a fizetségét babban és tojásban.

Előrehajolok, és a szemébe nézek. Azt akarom, hogy legyen ez az ő gondja is.

– Akkor most mihez kezdjek? – kérdem lassan.

– Nem tudom, fiam. Bárcsak tudnám. Az ország nehéz időket él most, ezen nem lehet segíteni. – Hátradől a székében, ujjait továbbra is összekulcsolja. Majd felszegi a fejét, mintha eszébe jutott volna valami. – Azt hiszem, nyugatra kellene menned – tűnődik el.

Ráébredek, hogy ha nem lépek le azonnal az irodájából, még

bemosok neki. Felkelek hát, fejembe csapom a kalapomat, és távozom.

A járdára érve valami más is feldereng előttem. Egyetlen okot találok, amiért a szüleim jelzőlogkölcönt vettek fel: hogy fizetni tudják a méregdrága tandíjat.

Ez a váratlan felismerés olyan éles fájdalommal hasít belém, hogy kétrét görnyedek, és a gyomromat szorongatom.

MIVEL SEMMI MÁS LEHETŐSÉG nem jut az eszembe, visszamegyek az iskolába... átmeneti megoldásnak ez is megteszi. A koszt és kvártély év végéig ki van fizetve, ami azonban mindössze hat napot jelent.

Az ismétlő előadások teljes hetéről lemaradtam, de mindenki lelkesen segít. Catherine átadja a jegyzeteit, és úgy ölel át, hogy sejtetni enged, szokásos próbálkozásaim most másféle eredménnyel is járhatnak. Elhúzódom. Amióta az eszemet tudom, először esik meg velem, hogy nem érdekel a szex.

Nem tudok enni. Nem tudok aludni. És sajnos tanulni sem. Negyedórán keresztül bámulok egyetlen bekezdést, de sehogyan sem sikerül felfognom az értelmét. Hogyan is sikerülne, amikor a szavak mögött, a papír fehér síkján szüleim halálának végtelen hulahoppját látom, semmi mást? Látom, amint a krémszínű Buick átrepül a híd korlátján, hogy kikerülje a vén Mr. McPherson vörös teherkocsiját. A vén McPhersonét, aki amikor elvezették a helyszínről, bevallotta, nem tudja pontosan, az úttest melyik oldalán kellett volna hajtania, és azt sem tartotta lehetetlennek, hogy a gázpedált nyomta meg a fék helyett. A vén McPhersonét, aki egy legendás húsvétvasárnapon nadrág nélkül jelent meg a templomban.

A VIZSGABIZTOS BECSUKJA az ajtót, és elfoglalja a székét. A fali-órára pillant, és megvárja, amíg a kismutató előrekattan.

– Elkezdhetik.

Ötvenkét vizsgafüzet nyílik ki. Egyesek átlapozzák, mások azonnal írni kezdenek. Én egyiket sem teszem.

Negyven perccel később még mindig nem ejtettem egyetlen tollvonást sem. Kétségbeesetten meredek a füzetre. Ábrák, számok, vonalak és táblázatok néznek szembe velem... meg szófüzerek, a végükön különböző írásjelekkel... akad közöttük pont és kérdőjel. Számomra egyiknek sincs értelme. Átfut a fejemben, egyáltalán angolul van-e az egész? Megpróbálkozom a lengyellel, de így sem megyek többre. Felőlem akár hieroglifák is lehetnének.

Egy lány felköhög, mire nagyot ugrom. Verejtékcsepp gyöngyözik végig a homlokomon, és kis híján a füzetre hullik. Letörlöm az ingem ujjával, aztán felveszem a füzetet.

Talán, ha közelebb tartom a szememhez. Vagy épp távolabb... most látom, hogy csakugyan angolul van, vagy legalábbis az egyes szavak angolul íródtak. Dacára ennek nem tudom összeolvasni őket értelmes mondatra.

A második verejtékcsepp is végigcsorog a homlokomon.

Körbepillantok a termen. Catherine sebesen ír, világosbarna haja az arcába hullik. Balkezes, és mivel ceruzával ír, a bal karja a csuklótól a könyökig ezüstösen fénylik. Mellette Edward kihúzza magát, rémülten az órára pillant, majd visszatemetkezik a füzetbe. Elfordulok, és kinézek az ablakon.

Az ég darabkái átsejlenek a lombozaton; a kékből és zöldből álló mozaik gyöngéden ring a szélben. Elködösödő tekintettel bámulom, túllátva leveleken és ágakon. Velem egy vonalban kövér mókusz szökdecsl, vaskos farkát magasra csapja.

Hevesen hátralököm a székemet, amely hangosan csikorog. Felállok. Homlokomon kiüt a veríték, ujjaim reszketnek. Ötvenkét arc fordul felém.

Ismernem kellene ezeket az embereket, és egy héttel ezelőtt még ismertem is őket. Tudtam, hol él a családjuk. Tudtam, mivel foglalkozik az apjuk. Tudtam, vannak-e testvéreik, és szeretik-e őket. A francba, azokra is emlékszem, akik azután maradtak ki, hogy beütött a nagy gazdasági válság, például Henry Winchesterre, akinek édesapja a chicagói Kereskedelmi Tanács épületének párkányáról

lépett a semmibe. Vagy Alastair Barnesra, akinek apja fejbe lőtte magát. Reginald Montyra, aki sikertelenül próbált egy kocsiban lakni, amikor apja többé nem tudott fizetni a kosztért-kvartélyért. Bucky Hayesre, nos, az ő apja egyszerűen lelépett. De hát mit tudok azokról, akik maradtak? Semmit.

Nézem ezeket a kifejezésten arcokat – ezeket a hajjal keretezett üres oválisokat –, és növekvő kétségbeeséssel tekingetek egyikről a másikra. Súlyos, cuppogó zajra leszek figyelmes, és rájövök, hogy én magam keltem. Levegő után kapkodok.

– Jacob?

A hozzám legközelebb eső arc szája mozog. A hang félénk, bizonytalan.

– Jól vagy?

Hunyorgok, képtelen vagyok fókuszálni a látásomat. Egy másodperccel később átvágok a helyiségen, és a vizsgabiztos asztalára hajítom a füzetemet.

– Máris befejezte? – mondja, és érte nyúl.

Mialatt az ajtó felé tartok, papírzörgést hallok.

– Várjon! – kiált utánam a biztos. – Hiszen el se kezdte! Nem mehet el így! Ha elmegy, nem engedhetem, hogy...

Az ajtó félbevágja a szavait. Ahogy átmasírozok az iskolaudvaron, felpillantok Wilkins dékán úr szobájára. Az ablakban áll, és engem néz.

A VÁROS SZÉLÉIG MEGYEK, majd a vasúti vágány mentén folytatom az utamat. Sötétedés után is gyaloglok. Magasan jár a hold, ezért néhány óráig még elegendő fényt ad. Addig megyek, amíg a lábam és a víz hólyagjaim bírják. Akkor megállok, mert fáradt és éhes vagyok, és sejtlemem sincs arról, hol lehetek. Olyan, mintha alvajáróként jöttem volna idáig, és most felébredve hirtelen nem tudnám, hová keveredtem.

A civilizáció egyetlen nyoma a megemelt kavicságyon nyugvó vágány. Egyik oldalán erdő terül el, a másikon kis tisztás. Valahol a közelben vízcsobogást hallok, és megindulok arra felé a holdvilágnál.

A csermely legfeljebb fél méter széles. A tisztás túloldalán húzódik, a fák vonalában, aztán befordul az erdőbe. Lefejem a cipőmet meg a zoknimat, és leülök a partjára.

Amikor először merítem meg lábamat a jéghideg vízben, olyan erős fájdalmat érzek, hogy azonnal kirántom. Mégis kitartok, újra meg újra bedugom, egyre hosszabb időre, mígnem a hideg eltompítja vízhatóagjaim sajgását. Talpamat nekivetem a köves medernek, és hagyom, hogy a víz átsobogjon a lábujjaim között. Végül a hideg már önmagában is fájdalmat okoz. Végigheverek a parton, és miközben a lábfejem szárad, fejemet egy lapos kővön pihentetem.

A távolban prérifarkas üvölt, ez a hang egyszerre magányos és ismerős. Sóhajtok, és engedem, hogy lecsukódjék a szemem. Mikor azonban az üvöltésre alig néhány lépésről újabb vonyítás felel, riadtan felülök.

A távoli prérifarkas ismét felüvölt, ezúttal vonatfütty a válasz. Felhúszom a zoknimat, felállok, és a tisztás szélét vizslatom a tekintetemmel.

A vonat mostanra közelebb ért, és felém száll a kerekek ütemes kattogása: gattgeratt-gattgeratt-gattgeratt...

Combomba törölöm a kezem, és megindulok a vágány felé, majd néhány lépésre tőle megállok. Az olaj átható bűze betölti az orromat. Újra felsikolt a vonatfütty:

Hííííí...

A jókora mozdony előrobban a kanyarból, és elviharzik melletttem, olyan hatalmas és közeli, hogy falként csap meg a szele. Sűrű füstgomolyagot ereget magából, és vaskos fekete kötélként vontatja a szerelvény fölött. Ez a látvány, a hangok és a bűz meghaladják tűrőképességemet. Döbbszinten nézem, amint vagy fél tucat pórkocsi elsuhan előttem. Rajtuk szekérnek látszó valamik, bár nem tudom pontosan kivenni a körvonalaikat, mivel a hold elbújt egy felhő mögé.

Felriadok bénultságomból. Ezen a vonaton emberek utaznak. Egy fikarcnyi sem számít, hová tart, mert tartson bármerre, az mindenképpen távol kerül a prérifarkasoktól és közel a civilizációhoz, élelemhez,

talán valamiféle munkaalkalmakhoz is... meglehet egy jegyhez vissza Ithacába, bár egyetlen fia centem sincs, és semmi okuk nincs arra, hogy visszavegyenek. Amúgy meg mi van akkor, ha mégis? Nincs otthon, ahová hazatérjek, nincs orvosi praxis, ahová betársuljak.

Újabb pőrekocsik zúgnak el mellettem, ezek valamiféle telefontóznákkal vannak megrakva. A nyakamat nyújtogatom, hogy lássam, mi következik utánuk. A hold előbukkan egy másodpercre, és feltehetően tehervagonokra veti kékes fényét.

Futni kezdek, a vonattal egy irányba. Lábfejem megcsúszik a kavicsos lejtőn... olyan érzés, mintha homokban szaladnék. Emiatt azután kétszeres erőfeszítéssel nyomakodom előre. Megbotlom és megिंगok; igyekszem visszanyerni az egyensúlyomat, mielőtt bármelyik porcikám a hatalmas acélkerekek és a vágányok közé kerülne.

Magamhoz térve ismét nekiveselkedem, miközben minden egyes kocsit átvizslatok, miben kapaszkodhatnék meg. Három, szorosan egymás után, elsuhan előttem. Ezeket marhavagonok követik. Nyitott ajtajukat megtölti a lovak lebbenő farka. Ez olyan különös, hogy még így, lélekszakadva, a semmi közepén is felfigyelek rá.

Lelassítok, végül megállok. Kimerülten és csaknem teljesen reményvesztetten forgatom a fejemet. Hárommal mögöttem van egy nyitott ajtó.

Ismét előrelendülök, és számolom az elhaladó kocsikat.

Egy, kettő, három...

Kinyúlok a vasfogantyú után, és fellendítem magam. Először a bal lábam és a könyököm talál fogást, aztán az állam, amely nekicsapódik a fémvégződésnek. Mindhárom testrészemmel szorosan a vonathoz tapadok. A lárma fülsiketítő, és állkapcsom ritmikusan nekiverődik a vasperemnek. Vér, vagy rozsdaszagát érzem, és átfut agyamon a gondolat, hogy a fogaim törhettek ki. Utána rájövök, komolyabb a tét: élet vagy halál. Vészesen egyensúlyozom az ajtó legszélén, jobb lábam lelóg az alváz irányába. Jobb kezemmel a fogantyúba kapaszkodom. Balommal olyan kétségbeesetten markolászom a padlódeszkákat, hogy szálkák mennek a körmöm alá. Mind jobban elveszítem a fogást...

cipőtalpam felülete alig tapad, és a bal lábfejem rövid rángásokkal egyre közelebb csúszik az ajtóhoz. A jobb mostanra olyan mélyen himbálózik a kocsi alatt, hogy félelem fog el, a végén még megvállok tőle. Újra összeszedem minden erőmet, összeszorítom a szememet, és a fogamat csikorgatom.

Néhány pillanat múlva rájövök, továbbra is ép minden tagom. Kinyitom a szemem, és a lehetőségeimet mérlegelem. Mindössze kettő maradt a jelen helyzetben, és mivel erről a vonatról csak úgy lehet leszállni, ha alája kerülök, háromig számolok, azután maradék erőmmel felfelé veselkedem. Bal térdemet sikerül átküzdenem a peremen. Lábfejem, térdem, állam, könyököm és ujjaim közös erőfeszítésével benyomakodom a vagonba, és összecsiklom a padlón. Lihegve, a végkimerülés határán heverek ott.

Aztán észreveszem a gyér világosságot. Ijedten felkönyökölök.

Négy férfi ül durva etetőtarisznyákon, egy petróleumlámpa világánál kártyáznak. Egyikük, egy aszott, borostás, üres arcú, öreg cserépkorsót dönt az ajkához. Meglepetésében el is feledkezik arról, hogy elvegye onnan. Most mégis megteszi, és az inge ujjával megtörli a száját.

– No lám csak, vendéget kaptunk – mondja lassan.

Két fickó meg se moccan, úgy bámulnak rám legyezőalakban szétterülő lapjaik fölött. A negyedik feláll, és előrelép.

Termetes vadállat sűrű fekete szakállal. A ruhája mocskos, és a kalapja karimája úgy fest, mintha valaki kiharapott volna belőle egy darabot. Feltápaszkodom és hátrálni kezdek, aztán rájövök, hogy nincs hová mennem. Megfordulva felfedezem, hogy vászonkötegek tömegeinek ütköztem.

– Nyugalom, Bokszos – szólal meg a korsós öreg. – Csak ne tegye semmit, amit megbánná. Hallod?

– Nem bánok én meg semmit – mondja Bokszos, és megragadja a galléromat.

Ellököm magamtól a karját. Kinyúl a másikkal, én pedig felszökkenek, hogy megállítsam. Az alkarcsontom recsegye ütődik valaminek.

– Húha! – vihog az öreg. – Vigyázz magadra, cimbor! Ne baszakoggyá Bokszos!

– Úgy hiszem, Bokszos baszakodik velem – kiáltom, mialatt újabb ütést védek ki.

Bokszos előrelendül. Egy vászongöngyölegre zuhanok, ám még mielőtt a fejem földet érne, újabb csapás zúdul rám. Egy pillanattal később ellenfelem hátracsavarja a jobb karomat. Lábfejem a nyitott ajtó pereme fölött himbálózik. Egy fasorra látok, amely valamiért túl gyorsan siklik el előttem.

– Bokszos! – csaholja az öreg. – Bokszos! Engedd e! Engedd e, azt mondom, de idebe, a vonatba!

Bokszos felfelé, a tarkóm irányába rántja a karomat, és megráz.

– Bokszos, neked dumálok! – kiáltja az öreg. – Mér akarsz bajba kerülni? Engedd e, ha mondom!

Bokszos kicsivel kijebb is meglenget az ajtó fölött, aztán megpördül a tengelye körül, és rálök a vászonkötegekre. Dolga végeztével visszatér a többiekhez, és felkapja a cserépkorsót. Aztán elhalad mellettem, felmászik a vászonra, és visszavonul a kocsi távolabbi végébe. Mialatt a karomat dörzsölgetem, rajta tartom a szememet.

– Ne vedd zokon, kölyök! – mondja az öreg. – Bokszos munkája csúcspontja, ha embereket hajíthat le a vonatrú és már jó ideje nem csináta. Gyere! – int magához, kézfejjével megveregetve a padlót. – Gyere ide!

Újabb pillantást vetek Bokszosra.

– Na gyere má! – mondja az öreg. – Ne féjjé! Bokszos jól viseli magát, nem igaz, Bokszos?

Amaz dörmög valamit, és meghúzza a korsót.

Felkelek és óvatosan a többiek felé araszolok.

Az öreg a jobbját nyújtja. Tétovázom, aztán kezet rázok vele.

– Teve vagyok – mondja. – Ez itten Grady. Ő meg Bill. Bokszos asszem, má ismered.

Ahogy elmosolyodik, kivillan ritkás fogsora: alig néhány ép foga akad.

– Örvendek – mondom.

– Grady, szerezd vissza azt a korsót, de ízibe! – rendelkezik az öreg.

Grady felém fordítja a pillantását, én pedig állom a tekintetét. Egy idő után feláll, és némán megindul Bokszos felé.

Teve is feltápáskodik, de olyan mereven mozog, hogy egy ponton kinyúlok, és megtámasztom a könyökét. Most, hogy lábra állt, kinyújtja a petróleumlámpát, és az arcomba hunyorog. Felméri a ruházatomat, és tetőtől talpig végigvizslat.

– Na, mit mondtam neked, Bokszos? – kiáltja dühösen. – Nem csavargó ez, de nem ám! Gyere ide, és nézd meg magad! Tanúd meg, mi a különbség!

Bokszos felmordul, még egy utolsót belekortyol a korsóba, és átengedi Gradynek.

Teve rám hunyorít.

– Mit montá, mi a neved?

– Jacob Jankowski.

– Vörös a hajad.

– Azt mondják.

– Hunnan gyütté?

Hallgatok. Vajon Norwichból való vagyok-e vagy Ithacából? Arról a helyről származom-e, amelyet elhagyni készülök, vagy ahol a gyökereim vannak?

– Sehonnan.

Teve arca megkeményedik. Kissé meginog megrogyant lábszárán. A himbálózó lámpa hol ide, hol oda világít.

– Ekövétté valamit, fiú? Szökésbe vagy?

– Nem – mondom. – Semmi ilyenről nincs szó.

Most kicsivel hosszasabban hunyorog rám, aztán bólint.

– Jó van hát. Nem az én dógom, hogy hogyan, miként van. Hová indútá?

– Nem tudom még.

– Akarsz dógozni?

– Igen uram. Azt hiszem, igen.

– Nincs abba semmi szégyen – mondja. – Mihez értő?

– Szinte semmihez – felelem.

Grady bukkan elő a korsóval, és Tevének adja. Az öreg megtörli az inge ujjával, és továbbadja nekem.

– Igyá!

Nos, valljuk be, a szesz nem hagyott szűzen, de ami a Holdvilágot³ illeti, hát az méregerős. A pokol tűzét zúdítja a mellkasomba és a fejembe. Lélegzet után kapkodok, és a könnyeimmel küzdök. Közben egyenesen a szeme közé nézek Tevének, akkor is, ha kigyulladni készül a tüdőm.

Észleli, milyen állapotban vagyok, és lassan bólint.

– Regge befutunk Uticába. Majd eviszlek Al bácsihoz.

– Kihez? Miért?

– Tudod. Alan Bunkel, a porond kivételes csillaga, az ismert és ismeretlen mindenségek ura és parancsolója.

Bizonyára nagyon értetlen arcot vághatok, mert Teve rám villantja fogatlan vigyorát.

– Ne mondd, hogy nem láttad, kölyök!

– Mit nem láttam?

– A francba, fiúk! – rikkantja, és körbenéz a többiekben. – Télleg nem tuggya!

Grady és Bill sandán somolyog. Csak Boksztot hagyja hidegen a dolog. Megvetően felmordul, és még mélyebben az arcába húzza a kalapját.

Teve hozzám fordul, megköszörüli a torkát, és lassan, tagoltan, minden egyes szót külön kiélvezve mondja:

– Nem akármilyen vonatra ugrottá fő, fiú. A Benzini Testvérek Világhíres Cirkuszának Repülő Különítménye előtt ász.

– A mi előtt?

Teve széles jókedvében csaknem gurul a nevetéstől.

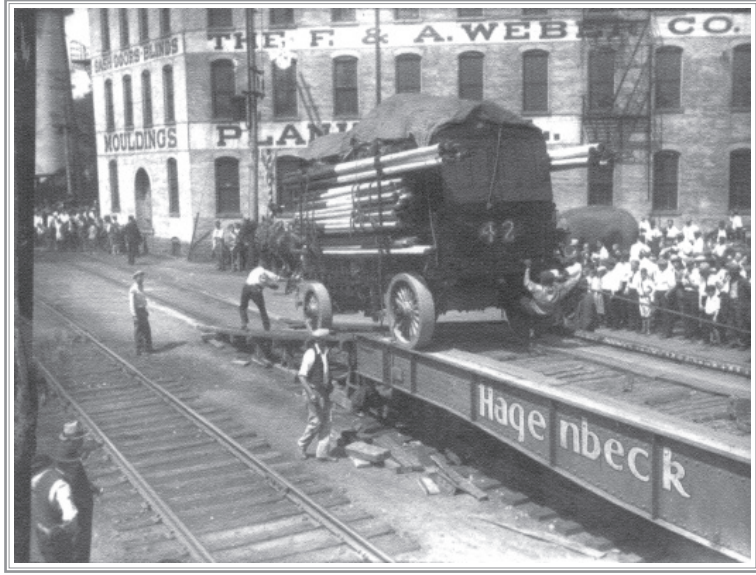
– Hát ez bazi jó! Télleg bazi jó! – mondja szipogva, miközben kézfejjével megtörli a szemét. – Atyavilág! Egy cirkuszba landút az üleped, fiú.

³ A szesztílalom idején fogyasztott whisky.

Hunyorogva nézek rá.

– Ez itten a nagysátor – mondja. Megemeli a petróleumlámpát, és bütykös ujjával a jókora vászongöngyölegek felé mutat. – Az egyik vászonszállító kocsi lerobbant, ezér átrakták ide. Keress magadnak helyet, ahol szunyáhatsz egyet. Pár óra még az út. De vigyázz, ne feküdj túl közel az ajtóhó! Néha túl élesek a kanyarok.

A Pfening Archives (Columbus, Ohio) szíves engedélyével

Három

Elnyújtott fékcsikorgásra ébredek. Sokkal mélyebbre ékelődtem a vászongöngyölegek közé, mint amikor elaludtam, és most azt sem tudom, hol vagyok. Egy másodpercre van szükségem, mire feldereng, hová keveredtem.

A vonat nagyot zökkenve és pöfögve megáll. Bokszos, Bill és Grady talpra ugrik, és szó nélkül kizuttyan az ajtóból. Miután elmentek, Teve sántikál elő. Lehajol hozzám, és böködni kezd.

– Gyerünk, kölyök! – mondja. – E köll menned innét, mielőtt a ponyvások meggyűnnek. Máma regge összehozlak Bolond Joe-va.

– Bolond Joe-val? – kérdezem, és felülök.

Viszket a borostám, és a nyakam is istentelenül megfájdult.

– Ő az első lovas honcho – magyarázza Teve. – Má az igavonókná. August nem engedi a cirkuszi lovak közelibe. Bár inkább Marlena az, aki nem engedi, de hát édes mindegy. Az a nő téged se enged majd semminek a közelibe. De Bolond Joe-ná legalább labdába rúghatsz. Sorozatba rossz időt fogtunk ki, csupa sár vót minden. Joe emberei közül egy csomó ráunt a kulimunkára, és lelécűt. Hiány van munkaerőbe.

– Miért nevezik Bolond Joe-nak?

– Nem tom – mondja Teve. Beletúr a fülébe, és megvizsgálja, amit talált. – Asszem, egy ideig a sárga házba dekkút, de nem tom, mér. Viszont nem ajánlom, hogy megkérdezd.

A nadrágszárába törli az ujját, és az ajtóhoz biceg.

– Na, gyere má! – mondja, visszanézve rám. – Nem érünk rá egész nap!

Ezzel ráereszkedik a kocsi peremére, majd óvatosan lecsusszan a kavicsra.

Még utoljára kétségbeesetten megvakarom a borostámat, megkötöm a cipőfűzőmet, és követem Tevét.

A szomszédban óriási füves térség terül el. Rajta túl elszórtan téglalapú épületek izzanak a pirkadat visszfényében. Piszkos, borotvátlan férfiak százai tódulnak ki a vasúti kocsikból, és veszik körül a vonatot. Úgy nyüzsögnek körülötte, mint hangyák a cukron. Szitkozódnak, nyújtózkodnak, cigarettára gyújtanak. Rámpák és csúszdák csattannak a földön, majd hat- és nyolclovas fogatok tűnnek elő a semmiből, s sorakoznak fel a terepen. Jön egyik ló a másik után. Máris hámba fogott, megtermett, kurta farkú percheronok csörtetnek le a rámpákon prüsszkölve és fújtatva. Kétoldalt férfiak tárják szét a lengőajtókat, a rámpák széleihez fogva őket, nehogy az állatok túl közel kerüljenek a peremhez.

Egy csapat leszegett fejű fickó masírozik felénk.

– Adj’isten, Teve – köszön ránk a vezetőjük, ahogy elhalad mellettünk, és bemászik a kocsiba.

A többiek mögötte battyognak. Körülvesznek egy köteg vásznat, és a bejárat felé vonszolják, nagyokat nyögve az erőfeszítéstől. Vagy félméternyit moccan előre, majd porfelhőben ér földet.

– Adj’isten, Will – köszön vissza Teve. – Mondd csak, van egy csipet dohányod egy öregembernek?

– Persze – a fickó kiegyenesedik, és megtapogatja az ingzsebeit. Beletúr az egyikbe, és előkotor egy meghajlott szál cigarettát. – Bull Durham – mondja, és előrehajolva átnyújtja. – Bocs!

– Nekem a magam sodorta is megteszi – mondja Teve. – Kösz, Will. Ezer hála és köszönet.

– Hát ez meg ki? – mutat rám Will.

– Újonc. Jacob Jankowskinak híjják.

Will megszemlél, majd elfordul, és kiköp az ajtón.

– Mennyire új? – kérdi, továbbra is Tevéhez intézve szavait.

– A legfrissebb áru.

SARA GRUEN

VIZET az ELEFÁNTNAK

„Nagyszerű, káprázatos, mesterien megírt regény. Magával ragadott a múlt század eleji Amerika vándorcirkuszainak világába, és az utolsó pillanatig fogva tartotta érdeklődésem. Sara Gruen hangja John Irvingével vetekszik. Reménytelenül és szégyentelenül beleúgtam ebbe a könyvbe. Olvassák el!

• JOSHILYN JACKSON, a *Gods in Alabama* szerzője

„Ebben az izgalmas, romantikus történetben, mely az 1930-as években játszódik egy vándorcirkuszban, Sara Gruen elsőrangú munkát végzett. Jellemei élnek és lélegeznek, a cselekmény pedig olyan lebilincselő, hogy egy éjszaka végigolvastam a kötetet. A hűséges terrier, Királynő és az elbájoló Rosie, az elefánt alakjának megrajzolásával a szépprózának ez a remeke arról is szól, hogyan tudják szeretetre tanítani az embert az állatok.”

• SUSAN CHEEVER, a *My Name is Bill* szerzője

„Sara Gruen velejéig eleven világot teremt olvasója számára: minden szavát szagolni, ízlelni, tapintani tudom. Álmodhat-e ennél többről egy regény olvasója?”

• JEANNY RAY, *Julie and Romeo Get Lucky* írója

„A cirkusz, a nagy gazdasági világválság, egy bonyolult lelkületű elefánt és egy ugyanilyen bonyolult szerelem, az emlékezet ködei és útvesszői merülnek fel egy nagyon öreg ember lenyűgöző tudatfolyamában, aki mindezt végigélte: nos, ezekből az elemekből tevődik össze a jelen regény. Sara Gruen munkája lebilincselő olvasmány, tele az élet sokszínű gazdagságával.”

• ROBERT OLEN BUTLER, Pulitzer-díjas író,
a *Good Scent from a Strange Mountain* alkotója

FOX 2000 PICTURES PRESENTS A 3 ARTS ENTERTAINMENT / GIL NETTER / FLASHPOINT ENTERTAINMENT PRODUCTION A FRANCIS LAWRENCE FILM
REESE WITHERSPOON ROBERT PATTINSON CHRISTOPH WALTZ "WATER FOR ELEPHANTS" AND HAL HOLBROOK MUSIC BY ALEXANDRA PATSAVAS
MUSIC BY JAMES NEWTON HOWARD COSTUME DESIGNER JACQUELINE WEST FILM EDITOR ALAN EDWARD BELL A.C.E. PRODUCTION DESIGNER JACK FISK DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY RODRIGO PRIETO, ASC, A.M.C.
EXECUTIVE PRODUCER KEVIN HALLORAN PRODUCED BY GIL NETTER ERWIN STOFF ANDREW R. TENNENBAUM BASED UPON THE NOVEL BY SARA GRUEN SCREENPLAY BY RICHARD LABRAVENESE
DIRECTED BY FRANCIS LAWRENCE

www.foxmovies.com

Arany pöttyös könyvek

élményt keresőknek – pont neked

káprázatos